

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

УДК 341.123; 341.171

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ НА СУЧАСНІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

Камінська Н. В.

Доктор юридичних наук, професор кафедри загальноправових дисциплін Національної академії внутрішніх справ.

Анотація. Серед існуючих численних тенденцій і закономірностей політико-правового розвитку в сучасному світі, можна відзначити, глобалізацію, інтеграцію, конвергенцію, регіоналізацію і т. д. При цьому навряд чи однозначно визначити переважаючі з них на певному етапі розвитку загалом, у тій чи іншій сфері зокрема.

Для молододі держави України, так само як і для багатьох інших держав, важливо з'ясувати виклики, загрози і небезпеки, а також перспективи і нові можливості згаданих процесів. Це особливо актуально в умовах трансформаційних процесів, проведення конституційної, адміністративної, судової та інших реформ, розбудови громадянського суспільства, удосконалення національного законодавства, імплементації міжнародних стандартів.

Так, глобалізація є процесом, що широко розгортається, включає комплекс складних соціальних явищ, що еволюціонують і змінюються в часі, сприяють перетворенню локальних проблем у глобальні, відкриває великі можливості для розвитку людської цивілізації. Під її впливом відбувається трансформація суспільного ладу, формується нова спільнота – глобальна соціальна система відкритого типу, центральний елемент якої міждержавні відносини. Наслідки глобалізації можуть бути як позитивними, так і негативними.

Інша тенденція – регіоналізація – передбачає на основі принципу децентралізації і субсидіарності встановлення балансу взаємовідносин центральних і місцевих рівнів публічної влади. Її ширше розуміння визначається як процес створення регіональних міжнародних систем з відповідними організаціями. Основу регіоналізації становить регіоналізм як ціннісно-раціональна орієнтація на регіональні пріоритети на противагу тенденціям уніфікації та централізації.

У сучасній науці викликали певний інтерес і поняття «регіональна інтеграція», правова конвергенція та ряд інших, які зумовлюють кардинальні зміни на засадах децентралізації і деконцентрації повноважень та відповідальності, місцевого самоврядування, демократизації управління. Їх результатом є формування і розвиток європейського правового простору, регіональних міжнародно-правових систем, еволюція і зближення національних правових систем, активніша співпраця регіональних міжнародних організацій. Дані процеси впливають не тільки на правові норми, але і на такі важливі юридичні явища як правова культура, правова свідомість, праворозуміння тощо.

Ключові слова: глобалізація, регіоналізація, інтеграція, конвергенція, трансформаційні процеси, міжнародне право, міжнародні відносини, суб'єкти.

Постановка проблеми. Поряд з численними тенденціями і закономірностями політико-правового розвитку в сучасному світі, слід відзначити, глобалізацію, інтеграцію, кон-

вергенцію, регіоналізацію і т. д. При цьому навряд чи можна однозначно стверджувати, що переважає з-поміж них на певному етапі розвитку загалом, у тій чи іншій сфері зокрема.

Для такої молоді держави як Україна важливо з'ясувати виклики, загрози і небезпеки, а також перспективи і якісно нові можливості згаданих процесів. Це особливо актуально на даний час, коли уже спостерігаються результати ряду реформ, насамперед, конституційної, адміністративної, судової, бюджетної та інших. Попереду ще довгий шлях розбудови інститутів нашої держави, громадянського суспільства, удосконалення національного законодавства, імплементації міжнародних стандартів, активна участь у міжнародному правотворчому і правозастосовному процесах України як повноцінного суб'єкта міжнародного права, учасниці інтеграційних і глобалізацій процесів.

Мета статті – Виходячи з вищевикладеного, доцільним, на нашу думку, видається здійснення аналізу сутності та особливостей поширених тенденцій сучасного розвитку – глобалізації та регіоналізації, з'ясування їх впливу на політико-правові, соціально-культурні та інші аспекти трансформаційних демократичних перетворень в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науці міжнародного права ряд учених, зокрема, В. Буткевич, Р. Вайринер, Ф. Весозо, І. Зубар, І. Лукашук, О. Поєдинок, Д. Пулковський, Л. Фосетт, К. Шроєр та інші, досліджували питання фрагментації міжнародного права, теорії універсалізму та партикуляризму, регіоналізму тощо.

Якщо у працях згаданих та інших авторів розглядалися тією чи іншою мірою, як правило, загальнотеоретичні положення глобалізації та регіоналізації, то стосовно трансформаційних процесів, які відбуваються протягом більше 20 років незалежності України, вплив на них таких явищ як глобалізація та регіоналізація комплексно досліджуються рідко.

Основні результати дослідження. Як свідчить наукова література з питань глобалізації, немає однозначного визначення її сутності, оскільки тут не існує єдиної позиції, погляди дослідників суттєво відрізняються. Можна погодитися з тим, що глобалізація є багатоаспектним явищем, включає такі виміри:

- 1) глобалізація як постійний тривалий історичний процес,
- 2) глобалізація як гомогенізація та універсалізація світу
- 3) глобалізація як відмова від існуючих кордонів держави [1-2].

Незважаючи на той факт, що процеси глобалізації спостерігались у попередні історичні періоди, розвивалися по мірі еволюції людського суспільства, дане поняття науково обґрунтовується лише в кінці ХХ ст. Іноді його ототожнювали з французьким терміном «мондіалізація», іноді сам термін глобалізація сприймався інакше, ніж зараз, тобто, як «процес міжнародного масштабу, обумовлений інвестиціями на фінансових ринках, які визначалися технологічними і технічними досягненнями та дерегулюванням» [3].

У цілому, глобалізація є процесом, котрий широко розгортається, включає комплекс складних соціальних явищ, що еволюціонують і видозмінюються в часі, сприяють перетворенню локальних проблем у глобальні, відкриває великі можливості для розвитку людської цивілізації. Під її впливом відбувається трансформація суспільного ладу, формується нова спільнота, яка кваліфікується чи характеризується як глобальна соціальна система або мегасуспільство, яке відноситься до типу відкритих, слабо організованих систем [4]. Центральним елементом цієї глобальної міжнародної системи виступають міждержавні відносини, загалом вона відрізняється значною автономією складових елементів.

Без сумніву, наслідки глобалізації можуть бути як позитивними, так і негативними. Тому закономірним є висновок, що управління цими процесами може бути забезпечено тільки через право як центральний нормативний регулятор у глобалізованій соціальній

системі. Це обумовлює становлення глобального права, що поки являє собою швидше сукупність нормативно-правових блоків, ніж систему. Хоча такі блоки глобального права як міжнародне право, регіональні міжнародно-правові системи і самостійні національні правові системи у сучасних умовах взаємопов'язані й взаємодіють, а не існують самостійно і відокремлено.

Взаємодія, спрямована на об'єднання, не є тільки інтеграційною – процеси диференціації також є невід'ємною частиною глобалізації. Дані процеси інтеграції та диференціації можна визначити двигунами глобалізації, з одного боку, та перешкодами, з іншого. При цьому не слід розглядати інтеграцію лише як процес, що сприяє глобалізації, а диференціацію як процес, який перешкоджає глобалізації тому, що інтеграція і диференціація, як і сама глобалізація, є внутрішньо суперечливими явищами.

Глобалізація вимагає для належного свого забезпечення розробки єдиних правових норм, стандартів, процедур, тобто їх уніфікації. Саме єдність права являється фундаментом, без якого неможлива сама глобалізація. З теоретичної точки зору, основою глобалізації повинно стати інтегральне право розуміння, виходячи з того, що право є його визначальною засадою, універсальною, незмінною за своєю суттю; у той же час – це динамічне начало, яке може бути змінено, доповнено, удосконалено. Висловлюються пропозиції щодо створення єдиного, універсального права, базуючись на інтегральному підході, що стало б основою інтеграції різних народів у сфері права [5].

На переконання ряду дослідників, процес глобалізації в праві проявляється у формі інтеграції, але сама глобалізація становить новий етап у розвитку людства, а не нове найменування інтеграції, тому в правовій глобалістиці та інших наукових напрямках слід приділити належну увагу цьому питанню.

Інтеграція правових систем є процесом, спрямованим на уніфікацію і гармонізацію правових систем різних країн, розробку системи єдиних наднаціональних норм, правил, стандартів. При існуванні даної системи не заперечується можливість функціонування і національних систем (підсистем) права, однак таким чином, щоб вони не суперечили єдиній універсальній системі. Тут виникає питання: як впливає інтеграція і глобалізація на згадані системи? У процесі правової глобалізації існують два можливих напрями:

1) взаємна побудова єдиної системи на основі визнання значимості та необхідності інших, – інтеграція. Міжнародне право, як відомо, створюється також у процесі узгодження волі сторін, встановлення їх обов'язкового характеру;

2) запровадження основних правових інститутів, характерних для розвинених країн, але це вже буде не глобалізація, а свого роду колонізація, у результаті якої корпорації можуть стати ніби державами без визначеної території і отримаємо багатополосну систему, яка буде на межі саморуйнування [6, с. 72–73].

Глобалізація істотно змінює співвідношення національної держави і міжнародного співтовариства, взаємодію національних правових систем і системи міжнародного права, регіональних міжнародно-правових систем. Під її впливом діяльність держав стає більш залежною від міжнародних зобов'язань.

Інша тенденція – регіоналізація – передбачає на основі принципу децентралізації і субсидіарності встановлення балансу взаємовідносин між центральним і місцевим рівнями публічної влади. За інституційним критерієм європейська регіоналістика виділяє такі форми (моделі) регіоналізації:

- регіоналізація через федеративні утворення (Австрія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Росія, Німеччина, Швейцарія);
- регіональна автономія (Іспанія, Італія, Великобританія);

- регіональна децентралізація (Франція, Угорщина, Нідерланди, Норвегія, Польща, Словаччина, Чехія, Швеція);
- квазірегіоналізація через місцеві органи влади (Фінляндія, Франція);
- адміністративна (імітаційна) регіоналізація (Албанія, Білорусь, Болгарія, Греція, Грузія, Данія, Литва, Португалія, Румунія, Україна, Туреччина, Росія при утворенні федеральних округів, Великобританія при регіоналізації Англії) [7].

Регіоналізація пострадянських країн, порівняно з європейськими моделями, визначається як змішана, для неї характерний асиметричний характер. В європейських країнах моделі регіоналізації не дублюють одна іншу, вибір певної моделі загалом обумовлений системою адміністративно-територіального устрою, системою публічної влади, їх конституційно-правового забезпечення і політичною практикою, а також, безумовно, зовнішніми, включаючи геополітичні, факторами.

У свою чергу, більш широке розуміння регіоналізації (регіоналізму) визначає її як процес створення регіональних міжнародних систем з відповідними організаціями. Основу регіоналізації становить регіоналізм як система ідей, за допомогою яких обґрунтовується доцільність утвердження регіону як повноправного суб'єкта політичного процесу, виокремлення політичних процесів і діяльності, спрямованих на досягнення такої мети [8, с. 5-6]. Тобто він виступає ціннісно-раціональною орієнтацією на регіональні пріоритети на противагу тенденціям уніфікації та централізації.

Комісія міжнародного права ООН дійшла висновку, що термін «регіоналізм» часто зустрічається, коли обговорюється питання універсального міжнародного права у контексті його історичного розвитку та важливих факторів, які визначають зміст його частин, та застосовується щонайменше у трьох різних значеннях. По-перше, як сукупність відмінних один від одного підходів та методів, що застосовуються при аналізі міжнародного права. По-друге, як спосіб встановлення міжнародно-правових норм. По-третє, як спроби домогтися географічних виключено з-під дії універсальних норм міжнародного права.

Занепокоєність багатьох учених викликає як регіональний характер правотворчих процесів, у сучасному міжнародному праві, так і відповідна правозастосовна практика у відповідних регіонах [9, с. 48].

Сучасний європейський регіоналізм заперечує безальтернативне домінування держав у публічно-владних відносинах. Ширше явище – міжнародний регіоналізм має безліч граней: політичні, ідеологічні, економічні, правові тощо. Він відображає більш тісніші відносини і співробітництво, ніж на глобальному рівні. У певних умовах регіоналізм сприяє появі специфічних видів правопорядку – наднаціонального правопорядку в рамках ЄС, як і єдиного митного чи економічного союзу. На думку ряду учених, вони спираються на спільну економічну політику, яка об'єднує держави-члени більш ефективно, ніж в межах міжнародного економічного порядку, який існує у загальносвітовому масштабі [10, с. 36].

У зв'язку з цим, у сучасній науці викликало певний інтерес і поняття «регіональна інтеграція». Основними підходами до вивчення його феномену є наступні:

1) федералізм (А. Спінеллі, С. Пістоне), згідно з яким метою інтеграції є об'єднання Європи шляхом створення наддержави, яка функціонуватиме на принципах розподілу влади. Регіональна інтеграція має бути політичною передумовою з появою особливого (федеративного) інституційного устрою, що визначає характер взаємовідносин між інтегративними одиницями, розподіл повноважень між ними і єдиним центром. Підкреслюється необхідність створення наднаціональних взаємодоповнюючих органів;

2) теорія трансакціоналізму (або теорія співтовариства безпеки) зосереджена на до-

слідженні міжнародного порядку і безпеки (К. Дойч та ін.). Міждержавна інтеграція, безумовно, спрямована на формування плюралістичної співтовариства безпеки, в основі якої покладено психологічно-соціологічний фактор – почуття спільності;

3) функціональна теорія міжнародних відносин (Д. Мітрані, Е. Хаас), що полягає в ідеалістичному прагненні досягненні миру і добробуту шляхом інтеграції. Остання є поступовий процес, у ході якого створюються нові владні структури, які з часом набуватимуть і законодавчих повноважень. Функціоналісти заперечують прояви силової політики міждержавного чи іншого характеру. Самі такі засади стали ключовими для європейської інтеграції.

У свою чергу, неофункціоналісти намагались обґрунтувати процес регіональної інтеграції, виходячи з емпіричних даних, а не нормативних. Вони розглядали інтеграцію як неминучий процес, а не бажаний результат, що може бути досягнутий за участю політичних і технологічних еліт. При цьому аналізуються передумови процесу інтеграції, зокрема взаємопов'язаність сфер сучасних суспільств. Це призводить до переходу даного процесу з економіки в політику, право, науку, освіту тощо [11, с. 44-46].

Політика регіоналізації, регіональної інтеграції призвела до кардинальних змін майже у всіх країнах світу, на засадах принципів і філософії державного та місцевого самоврядування. Основні напрями цих змін спрямовані на подальшу демократизацію управління, проведення адміністративних реформ, децентралізацію та деконцентрацію повноважень і відповідальності [12, с. 7-10]. Зміни також відчуються в умовах формування і розвитку поняття «європейський правовий простір» як юридичного наслідку загальноєвропейського процесу [13, с. 60-65].

Можна погодитись, що він містить всі позитивні досягнення, здобуті від широкого спектру відносин між державами Європи в різних організаційно-правових формах співпраці [14, с. 8-12], а також у результаті правової конвергенції та регіональної інтеграції. З цими факторами пов'язаний і подальший розвиток не тільки міжнародного права, але й еволюція і зближення європейських національних правових систем, правових систем регіональних міжнародних організацій.

Окрім цього, слід зазначити, що інтернаціоналізація, правова конвергенція та регіональна інтеграція правових систем охоплює, в свою чергу, не тільки правові норми, але і такі важливі юридичні явища як правова культура, правова свідомість, праворозуміння тощо.

На відміну від глобального або міжнародного права, регіональні міжнародно-правові системи можуть бути найбільш ефективними, оскільки є свого роду проміжними, ближчими і доступнішими до різних соціальних спільнот, існуючих правових систем і правових сімей, так само як і традицій і звичаїв, процедур управління, контролю, притягнення до відповідальності. У будь-якому випадку, це результат і глобалізаційних, інтеграційних тенденцій, і відповідно процесу регіоналізації.

Прогресивний розвиток міжнародного права, так само як і згаданих процесів, розвиток національного законодавства, судової практики, а також порівняльне вивчення правових систем і їх взаємодії, ряд інших факторів найбільшою мірою вплинули і продовжують впливати на становлення регіональних міжнародно-правових систем. Звісно, найбільш ефективними з них є відповідні системи європейського рівня, хоча інші теж можуть предмет окремих наукових досліджень і дискусій.

На цьому шляху необхідно належним чином вирішити ряд суттєвих проблем. Насамперед, можливо варто кодифікувати інститут міжнародної правосуб'єктності, який зазвичай регулюється встановленими звичаєвими міжнародно-правовими, рідше договірними

нормами [15]. Це пояснюється тим, на нашу думку, що суб'єкт – це ключовий елемент як процесів глобалізації, так і регіональної інтеграції і т. д. Розвиток інтеграційних процесів став закономірним результатом розвитку міжнародних відносин, подолання численних перешкод на шляху взаємодії їх суб'єктів, насамперед, держав.

Потребує реформування та вдосконалення система установчих договорів міжнародних організацій, зокрема, Статут Організації Об'єднаних Націй 1945 р. З того часу значно змінилися міжнародні відносини, їх учасники, пріоритети та напрями розвитку світової спільноти. Не зменшуючи роль та завдання ООН, ця організація не завжди своєчасно реагує на виклики проблем сучасного світу, тієї ж глобалізації. У цілому потребують поліпшення й інституційні механізми ООН, її спеціалізованих установ.

Безумовно, слід приділити увагу й іншим міжнародним організаціям (міжурядовим і неурядовим), наднаціональним утворенням, транснаціональним корпораціям, ефективності їх функціонування, ролі і значенню людини, територіальних колективів у сучасному урбанізованому світі, глобалізованому інформаційному суспільстві.

На наш погляд, доцільним є розробка та впровадження ефективних механізмів імплементації норм міжнародного права універсального чи регіонального масштабів, забезпечення належного виконання взятих міжнародних зобов'язань, як і зближення національних правових систем, взаємодія регіональних міжнародно-правових систем в умовах їх інтеграції і глобалізації. Важливо звернути увагу на проблеми виконання рішень міжнародних судових органів, мирне врегулювання міжнародних суперечок, розв'язання економічних і соціальних проблем, боротьбу зі злочинністю і т. д.

Таким чином, є сподівання, що представники сучасної науки, зокрема, теоретико-правових, історико-правових наук, науки міжнародного права, порівняльного правознавства, політичної регіоналістики, юридичної глобалістики й інших надалі досліджуватимуть різні сторони, тенденції і перспективи правового розвитку згаданих явищ.

Список використаної літератури

1. Пантин В. И. Циклы и волны глобальной истории. Глобализация в историческом / В. И. Пантин. – М., 2003. – С. 5-11.
2. Левкина Т. Глобализация и интеграция : вопросы теории и практики : доклад на Междун. науч. конфер. [«Глобализация и право : Общеизвестные принципы и нормы национального законодательства»] / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1220803>.
3. Шахрай С. М. Глобализация в современном мире: политико-правовые аспекты / С. М. Шахрай. – СПб. : Фонд поддержки науки и образования «Университет». – 2004. – С. 75.
4. Богатырёв В. В. Глобализация права : автореф. диссерт. на соиск. уч. степ. докт. юрид. наук : специал. 12.00.01 / В. В. Богатырёв. – Владимир : ВЮИ ФСИН России, 2012. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.famous-scientists.ru/list/13144>.
5. Левкина Т. Глобализация и интеграция : вопросы теории и практики : доклад на Междун. науч. конфер. [«Глобализация и право : Общеизвестные принципы и нормы национального законодательства»] / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1220803>.
6. Тихомиров Ю.А. Глобализация и развитие законодательства: Очерки / Отв. ред. Ю. А. Тихомиров, А. С. Пилолкин. – М. : ОАО «Издательский дом «Городец», 2004. – С. 71-73.
7. Лукашук И. И. Глобализация и государство / И. И. Лукашук // Журнал российского

- права. – 2001. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.skrypnik.kharkov.ua/Umor/1/1kniga49.htm>.
8. Топалова Е. Х. Наближення вітчизняної системи врядування до європейських стандартів: регіональний рівень : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук з держ. управл. : спеціал. 25.00.02 / Е. Х. Топалова. – Од., 2008. – С. 5-7.
 9. Зубар І. Явище регіоналізму у сучасному міжнародному праві / І. Зубар // Український часопис міжнародного права. – 2013. – № 2. – С. 46-50.
 10. Динь Нгуен Куок. Международное публичное право : в 2-х т. Т. 1. Кн. 1: Формирование международного права. Кн. 2: Мировое сообщество / Нгуен Куок Динь, Патрик Дайе, Аллен Пелле. – К. : Сфера, 2000. – С. 36.
 11. Галушко Д. В. Теоретические подходы к пониманию региональной интеграции / Д. В. Галушко // Юридические записки. – 2013. – № 3 (26). – С. 43-46.
 12. Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар / [Автори-укладачі: Т. М. Безверхнюк та ін.]. – Од. : ХОББИТ ПЛЮС, 2008. – 186 с.
 13. Саидов А. Х. Концепция «европейского правового пространства»: проблемы и перспективы / А. Х. Саидов // Московский журнал международного права. – 1992. – № 3. – С. 59-72.
 14. Гнатовський М. М. Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору : автореф. дисерт. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.11 – міжнародне право / М. М. Гнатовський. – К., 2002. – С.8 – 14.
 15. Актуальные проблемы прогрессивного развития международного права в условиях глобализации // Евразийский юридический журнал. – 2012. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurasialaw.ru>.

THE IMPACT OF GLOBALIZATION AND REGIONALIZATION ON MODERN INTERNATIONAL RELATIONS

N. Kaminska

Doctor of law, associate Professor, professor of department of legal discipline of the National academy of internal affairs, Kyiv.

Abstract. *Among the existing numerous trends and patterns of political-legal development in today's world globalization, integration, convergence, regionalism etc. may be noted While it is hard to determine the predominant among them at some stage of development in general, in this or that sphere in particular.*

For the young State of Ukraine, as well as for many other States, it is important to ascertain the challenges, threats and dangers, as well as perspectives and new opportunities of the mentioned processes. This is especially true in terms of the transformational processes, conducting the constitutional, administrative, judicial and other reforms, the development of civil society, the improvement of national legislation, the implementation of international standards.

Globalization is a process that is widely deployed, includes a range of complex social phenomena that evolve and change over time, contribute to the transformation of local issues into global ones, open up great opportunities for the development of human civilization. Under its influence on the transformation of the social order, a new community is being formed that is the global social system of open type, a central element of any interstate relations. The effects of globalization can be both positive and negative.

Another trend – regionalization – provides for the principle of decentralization and sub-

sidiary balance relations between central and local levels of public authority. Its wider understanding is defined as the process of creating regional and international systems of relevant organizations. The basis of regionalization is regionalism as a value-rational focus on regional priorities, in contrast to the trend of unification and centralization.

These processes have caused some interest in modern science, as well as the concept of «regional integration», legal convergence and a number of other contributing radical changes on the basis of decentralization and deconcentration of powers and responsibility, local government, democratization of governance. Their result is formation and development of the European space of law, regional international systems of law, the evolution and convergence of national systems of law, a stronger cooperation between regional and international organizations. These processes impact not only the legal norms, but such important legal effects as culture of law, legal consciousness of law etc.

Key words: *globalization, regionalization, integration, convergence, transformation processes, international law, international relations, subjects.*

References

1. Pantin V. I. Cikly y volny globalnoj history. Globalizacia v istoriceskom izmerenii / V. I. Pantin. – M., 2003. – S. 5-11.
2. Levkina T. Globalizacia y integracia: voprosy theoryi y practiki: doklad na Mizdun. nauk. konfer. [«Globalizacia y pravo: Obshtepriznannye principi y normy nacionalnogo zakonodatelstva»] / [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1220803>.
3. Scahray S. M. Globalizacia v sovremennom mire: politiko-pravovye aspekty / S. M. Scahray. – Spb.: «University». – 2004. – S. 75.
4. Bogatyrev V. V. Globalizacia prava: avtoref. dissert. : special. 12.00.01 / V. V. Bogatyrev. – Vladimir, 2012 [Elektronnyj resurs] – Rezhim dostupu: <http://www.famous-scientists.ru/list/13144>.
5. Levkina T. Globalizacia y integracia: voprosy theoryi y practiki: doklad na Mizdun. nauk. konfer. [«Globalizacia y pravo: Obshtepriznannye principi y normy nacionalnogo zakonodatelstva»] / [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1220803>.
6. Tikhomirov Y.A. Globalizacia y razvitee zakonodatelstva: Otcherky / Otv. red. Y. A. Tikhomirov, A. S. Pilolkin. – M. : Izdatelskij dom «Gorodets», 2004. – S. 71-73.
7. Lukashuk I.I . Globalizacia y gosudarstvo / I. I. Lukashuk // Jurnal rossijskogo prava. – 2001. – № 4. [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.skrypnik.kharkov.ua/Umor/1/1kniga49.htm>.
8. Topalova E. H. Nablizennia vitchiznianoj sistemi vriaduvannia do Europejskij standartiv: regionalnsy riven: avtoref. dis.: specialist. 25.00.02 / E. H. Topalova. – Od., 2008. – S. 5-7.
9. Zubar I. Phenomen regionalizmu v sutchasnomu miznarodnomu pravi / I. Zubar //Ukrainskij Journal mizdunarodnogo prava. – 2013 – № 2 – S. 46-50.
10. Din Nguyen Quoc. Mezhdunarodnoe publicnoe pravo : v 2 t. 1. Vol. 1: Formirovanie mezhdunarodnogo prava. Vol. 2: Mirovoe soobztchestvo / Nguyen Quoc Din, Patrick Daje, Allen Pelle. – K., 2000. – S. 36.
11. Galushko D. Teoreticheskie podhody k ponimaniu regionalnoj integracii / D. Galushko// Juridicheskie zapiski. – 2013. – № 3 (26). – S. 43-46.
12. Europejska hartia regionalnoj demokratii: nauk.-prakt. komentar: [avtor T. M. Bezverhniuk ta in.] – Od., 2008. – 186 s.
13. Saidov A. H. «Konceptia Europejskogo pravovogo prostoru»: problemy i perspektivi / A. H. Saidov //Moscowskij Journal mezhdunarodnogo prava. – 1992. – № 3. – S. 59-72.
14. Gnatovskij M. Stanovlennia ta tendencii rozvitku Europejskogo pravovogo prostoru: avtoref. disert.: special. 12.00.11 / M. Gnatovskij. – K., 2002. – S. 8-14.
15. Aktualnye problemi progressivnogo razvitia mezhdunarodnogo prava v usloviah globalizacii international law in usloviah globalizacii // Eurazijskij juridicheskij journal. – 2012 – № 5 [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.eurasialaw.ru>.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И РЕГИОНАЛИЗАЦИИ НА СОВРЕМЕННЫЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ

Каминская Н. В.

Доктор юридических наук, профессор кафедры общеправовых дисциплин Национальной академии внутренних дел.

***Аннотация.** Среди существующих многочисленных политико-правовых тенденций и закономерностей развития в современном мире можно отметить глобализацию, интеграцию, конвергенцию, регионализм и т. д. В тоже время вряд ли однозначно можно определить преобладающую из них на определенном этапе развития в целом, в той или иной сфере в частности.*

Для молодого государства Украины, а также для многих других государств, это важно для выяснения проблем, угроз и опасностей, а также перспектив и новых возможностей упомянутых процессов. Это особенно касается отношении трансформационных процессов, проведения конституционной, административной, судебной и других реформ, развития гражданского общества, совершенствования национального законодательства, внедрения международных стандартов.

Глобализация — это широкообъемный процесс, который включает огромный спектр сложных социальных явлений, развивающихся и меняющихся с течением времени, способствующих трансформации местных проблем в глобальные, открывает большие возможности для развития человеческой цивилизации. Под ее влиянием осуществляется трансформация общественного устройства и порядка, формируется новое сообщество — глобальная социальная система открытого типа, центральным элементом которой являются межгосударственные отношения. Последствия глобализации могут быть как положительные, так и отрицательные.

Другая тенденция — регионализация — предусматривает баланс взаимоотношений центральных и местных уровней публичной власти на основе принципов децентрализации и субсидиарности. Более широкое ее понимание определяется как процесс создания международных региональных систем с соответствующими организациями. Базой регионализации является регионализм как ценностно-рациональная ориентация на региональные приоритеты, в отличие от тенденций унификации и централизации.

В современной науке вызвали определенный интерес и концепция «региональной интеграции», правовой конвергенции и ряда других, которые повлекли радикальные изменения на основе децентрализации и деконцентрации полномочий и ответственности, местного самоуправления, демократизации управления. Их результатом является формирование и развитие европейское правовое пространство, региональных международных правовых систем, эволюция и сближение национальных правовых систем, активное сотрудничество региональных международных организаций. Эти процессы влияют не только на правовые нормы, но также и на такие важные правовые явления как правовая культура, правовое сознание, правопонимание и т.д.

Ключевые слова: *глобализация, регионализация, интеграция, конвергенция, трансформационные процессы, международное право, международные отношения, субъекты.*